

ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА
«НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФІЛАКТИЧНОЇ
ТА КЛІНІЧНОЇ МЕДИЦИНИ» ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
СПРАВАМИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора з наукової
роботи
професор **Юрій**
Яценко



РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ

для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії

Термін навчання 4 роки

Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність 222 «Медицина»
(шифр і назва спеціальності)

Схвалено Науково-методичною радою ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС 03.02.2022 р.
(протокол № 2)

Київ – 2022

Розробники освітньо-наукової програми:

О.О.Литвак, провідний науковий співробітник відділу малоінвазивної хірургії Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами, д.мед.наук, старший науковий співробітник;

Б.В. Хабрат, провідний науковий співробітник відділу малоінвазивної хірургії Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами, к. мед. наук;

Б.М. Лисенко, старший науковий співробітник Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами, д. мед. наук, старший науковий співробітник.

Рецензент:

Ю.П. Вдовиченко, перший проректор з наукової роботи Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, член-кор. НАМН України, доктор мед. наук, професор, заслужений лікар України

В.В.Камінський, завідувач кафедри акушерства, гінекології та репродуктології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, член-кор. НАМН України, доктор мед. наук, професор, заслужений лікар України

1. Загальні відомості

Назва дисципліни	Акушерство та гінекологія
Розробники робочої програми	О.О. Литвак , провідний науковий співробітник відділу малоінвазивної хірургії Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами, д. мед. наук, старший науковий співробітник; Б. В. Хабрат , провідний науковий співробітник відділу малоінвазивної хірургії Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами, к. мед. наук; Б.М. Лисенко , старший науковий співробітник Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами, д. мед. наук, старший науковий співробітник.
Контактний телефон	(050) 690-22-42 О.О.Литвак (067) 551-86-57 Б. В. Хабрат
E-mail:	clinicgovua@gmail.com
Сторінка на сайті	http://clinic.gov.ua/

2. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Акушерство та гінекологія» є складовою загальної освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 222 «Медицина» та розрахована на 16 кредитів ECTS (480 годин – 256 годин аудиторних занять і 224 годин самостійної роботи).

Програма розрахована для керівників (розділ 1 Класифікатора професій (ДК 003-2010) та професіоналів (розділ 2), що за рівнем кваліфікації за дипломом про повну вищу освіту відповідають рівню магістра за напрямом підготовки «Медицина», (спеціальності «Лікувальна справа»)) та відповідають наступним кваліфікаційним вимогам: проходження інтернатури за спеціальністю «Акушерство та гінекологія», наявність сертифіката лікаря-спеціаліста та посвідчення про присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії з цієї спеціальності.

Робоча програма підготовки докторів філософії складена на основі Закону України «Про вищу освіту», «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Положення про підготовку докторів філософії Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами..

Предметом навчальної дисципліни «Акушерство та гінекологія» є діагностика, профілактика та лікування основних акушерсько-гінекологічних захворювань з позицій доказової медицини.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану, вивчення навчальної дисципліни «Акушерство та гінекологія» здійснюється, коли аспірантом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін на II рівні вищої освіти, а також дисциплін: Історія філософії, як методологічна основа розвитку науки та цивілізації, Англійська мова у науково-медичному спілкуванні, медична етика та деонтологія, Культура мови лікаря: термінологічний аспект, Публікаційна активність та наукометричні бази даних, Біоетичні та медико-правові основи наукових досліджень, з якими інтегрується програма «Акушерство та гінекологія». У свою чергу, програма «Акушерство та гінекологія» формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних спеціалізованих дисциплін (Внутрішні хвороби, Ендокринологія, Хірургія, Анестезіологія та інтенсивна терапія, Загальна практика-сімейна медицина, Побічна дія ліків, Клінічна фармакологія, Клінічна біохімія та мікробіологія, Клінічна морфологія,) та теоретичного (Нормальна анатомія, Патологічна анатомія, Фізіологія, Патологічна фізіологія, Фармакологія, Мікробіологія, Гістологія).

3. Політика навчальної дисципліни

Здобувач зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками та компетентностями з дисципліни «Акушерство та гінекологія».

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролю без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів);
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, пацієнтами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норма академічної доброчесності та медичної етики.

Політика щодо відвідування та відпрацювання пропущених занять здобувачами вищої освіти:

- присутність здобувачів на всіх лекційних та практичних заняттях, а також, підсумковому модульному контролю є обов'язковим (окрім випадків з поважних причин).
- відпрацювання пропущених здобувачами занять відбувається згідно з графіком відпрацювання, а також консультацій викладачів.

4. Розподіл навчальних годин.

Вид заняття / підсумкового контролю	Кількість годин
I Нормативна складова 354 години /12 кредитів ECTS	
Лекції	58
Практичні заняття	54
Семінарські заняття	78
Самостійна робота	164
II Варіативна складова 120 годин / 4 кредити ECTS (2 модулі за спеціальною підготовкою з соціальної медицини на вибір)	
Заключна атестація (тестування, іспит)	6
Всього годин / кредити ECTS	480 годин / 16 кредитів ECTS

5. Мета і завдання

Основною метою навчальної дисципліни за спеціальністю «Акушерство та гінекологія» є засвоєння теоретичної інформації та одержання практичної підготовки з питань етіології, патогенезу, клініки, діагностики (в т.ч. диференційної), лікування та профілактики основних акушерсько-гінекологічних захворювань, суміжної патології, що найчастіше зустрічаються, формування клінічного мислення, етичного відношення до хворого, що дозволить в повному обсязі удосконалити загальнопрофесійні, спеціалізовано-професійні, дослідницькі, аналітичні компетенції з акушерства та гінекології задля досягнення рівня знань і вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог для отримання ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 14.01.01 «Акушерство та гінекологія».

Завдання спеціальної підготовки полягає у вдосконаленні та подальшому розвитку знань, навичок і вмінь, компетенцій, набутих на другому рівні вищої освіти (ступінь магістра), та їх активізації для отримання наукового ступеня доктора філософії.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Акушерство та гінекологія» є:

Визначення нових наукових напрямів зі спеціальності «Акушерство та гінекологія», теоретичні та практичні проблеми медицини у даній сфері.

Оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

Вивчення новітніх методів дослідження та лікування а акушерстві та гінекології.

Визначення етіологічних та патогенетичних факторів найбільш поширеної акушерсько-гінекологічної патології.

Навики проведення аналізу типових та атипичних клінічних картин найбільш поширеної акушерсько-гінекологічної патології, виявляти їх ускладнення.

Вміти складати план обстеження та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при найбільш поширених акушерсько-гінекологічних захворюваннях та їх ускладненнях.

Проведення диференційної діагностики, обґрунтування і формулювання діагнозів.

Діагностика та надання медичної допомоги при невідкладних станах акушерстві та гінекології.

6. Компетентності та результати вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральні компетентності: здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницьку, інноваційну, професійну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі теоретичних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК-1 Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівня.

ЗК-2 Вміння працювати самостійно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК-3 Здатність до абстрактного креативного мислення, виявлення, отримання, систематизації, синтезу й аналізу інформації з різних джерел із застосуванням сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності.

ЗК-4 Вміння спілкуватись і працювати у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК-5 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї та приймати обґрунтовані рішення для досягнення поставлених цілей.

ЗК-6 Вміння оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-7 Здатність готувати наукові тексти, представляти, обговорювати, вести дискусії та наукову полеміку щодо результатів своєї наукової роботи державною та іноземною мовами в обсязі, достатньому для повного розуміння, демонструючи культуру наукового усного і писемного мовлення.

ЗК-8 Вміння планувати та управляти часом.

ЗК-9 Здатність виявляти ініціативу, брати на себе відповідальність, мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-1 Здатність визначати комплекс необхідних клінічних, інструментальних та лабораторних методів і методик дослідження стану здоров'я за норми та патології у віковому і порівняльному аспектах, різних біологічних субстратів тощо з отриманням достовірних результатів відповідно до обраної спеціалізації та поставленої мети.

СК-2 Вміти встановлювати причинно-наслідкові механізми змін гомеостазу організму, диференціювати етіологічні фактори, встановлювати їх взаємовплив на патогенез захворювання та прогнозувати можливі зміни гомеостазу в організмі.

СК-3 Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, вміти розробляти та управляти науковими проектами, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини.

СК-4 Володіти сучасними методами наукового дослідження, вміти обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК-5 Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень, порівнювати їх з результатами інших вітчизняних і зарубіжних науковців з обраної спеціальності, робити обґрунтовані та достовірні висновки, створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси.

СК-6 Здатність знаходити шляхи можливого використання отриманих результатів для подальшого розвитку науки.

СК-7 Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК-8 Здатність володіти професійною іноземною мовою, вільно сприймати, обробляти та відтворювати інформацію іноземною мовою на загальні та фахові теми, вміти вести наукові дискусії, виявляти і вирішувати наукові задачі та проблеми у межах обраної спеціалізації з дотриманням норм наукової етики і академічної чесності.

СК-9 Здатність здійснювати просвітницьку діяльність у межах обраної спеціалізації, застосовуючи традиційні та інноваційні методи, прийоми, засоби тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати: історію розвитку та сучасний стан наукових знань за спеціальністю «Акушерство та гінекологія», етіологію, патогенез, класифікації, клінічні прояви, критерії діагностики, диференційної діагностики, прогноз, сучасні стандарти діагностики, профілактики та лікування, невідкладну допомогу при акушерсько-гінекологічних захворюваннях та їх ускладненнях, актуальні наукові завдання та проблеми акушерства та гінекології.

Вміти:

Проводити діагностику та лікування акушерсько-гінекологічної патології в умовах стаціонару відповідно до Національних стандартів та протоколів звикористанням сучасних досягнень науки і техніки.

Виконувати діагностичні процедури та інтерпретувати результати сучасних методів дослідження, здійснювати окремі лабораторні та інструментальні дослідження самостійно в межах наукової роботи.

Застосовувати медичні інформаційні технології та медичну літературу у діагностиці та лікуванні акушерсько-гінекологічної патології.

Проводити патентно-інформаційний пошук з обраної наукової теми дослідження у вітчизняних та закордонних джерелах, накометричних базах.

Проводити критичний аналіз сучасних даних, розробку і синтез нових ідей за актуальних проблем акушерства та гінекології.

Формулювати мету та наукові завдання з обраної наукової теми.

Розробляти дизайн дослідження.

Вибирати методи наукового дослідження, адекватні поставленим метам та завданням.

Презентувати отримані дані у вигляді публікації та доповідей на національному та міжнародному рівні.

Впроваджувати досягнення науки і техніки у клінічну практику.

Мати поняття щодо:

застосовування принципів доказової медицини у прийнятті діагностичних та лікувальних рішень при акушерсько-гінекологічній патології.

нових напрямків наукових досліджень зі спеціальності «Акушерство та гінекологія».

етики та методології наукового дослідження, сучасних підходів до міждисциплінарних наукових досліджень, особливостей методології педагогічного процесу зі спеціальності «Акушерство та гінекологія».

Програмними результатами навчання (ПРН), на формування яких спрямована навчальна дисципліна «Акушерство та гінекологія», є:

ПРН-1 Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в науковій діяльності.

ПРН-2 Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.

ПРН-3 Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

ПРН-4 Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення

ПРН-5 Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН-6 Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

ПРН-7 Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини.

ПРН-8 Виконувати та вдосконалювати сучасні методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту.

ПРН-9 Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.

ПРН-10 Використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці та суспільстві.

ПРН-11 Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН-12 Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН-13 Управляти роботою колег, міждисциплінарної команди.

ПРН-14 Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

ПРН-15 Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

7. Короткий зміст програми навчальної дисципліни «Акушерство та гінекологія»

№ з/п модуля	Назва розділу (модуля)	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин			Види контролю
			Всього	Аудиторних	Сам. робота	
Спеціальна підготовка з акушерства та гінекології						
Нормативна частина						
Модуль 9	Організація діяльності акушерсько-гінекологічної служби. Правові аспекти	2	60	22	38	Залік
Модуль 10	Етика та деонтологія в акушерстві та гінекології	1	30	8	22	Залік
Модуль 11	Діяльність служби планування сім'єю Правові аспекти	1	30	16	14	Залік
Модуль 12	Консервативна гінекологія	2	60	30	30	Залік
Модуль 13	Оперативна гінекологія	2	60	40	20	Залік
Модуль 14	Фізіологічне акушерство	2	60	36	24	Залік
Модуль 15	Патологічне акушерство	2	54	38	16	Залік
<i>Разом годин - нормативна частина (модулі за спеціальною підготовкою з акушерства та гінекології)</i>		12	354	190	164	
Варіативна частина (модулі за спеціальною підготовкою з акушерства та гінекології)						
Модуль 16	Екстрагенітальна патологія	2	60	40	20	Залік
Модуль 17	Репродуктологія	2	60	20	40	Залік
Модуль 18	Перинатологія та прегравідарна підготовка	2	60	20	40	Залік
Модуль 19	Онкогінекологія (основи)	2	60	40	20	Залік
<i>Разом годин - варіативна частина (2 модулі за спеціальною підготовкою з акушерства та гінекології)</i>		4	120	60	60	
	Заключна атестація зі спеціальності		6	6		Іспит
<i>Всього годин зі спеціальної підготовки з акушерства та гінекології</i>		16	480	256	224	
<i>Разом годин із загальної та спеціальної підготовки</i>		36	1080	556	524	

8. Структура навчальної дисципліни

№ з/п модулів	Назва модулів	Кредити	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
Н о р м а т и в н а ч а с т и н а (модулі зі спеціальної підготовки з акушерства та гінекології)							
Модуль 9	Організація діяльності акушерсько-гінекологічної служби. Правові аспекти.	2	8	8	6	38	60
9.1	Принципи організації та управління вітчизняною системою охорони здоров'я. Організація діяльності закладів охорони здоров'я акушерського профілю в Україні. Бактеріальний контроль.		2	2		14	18
9.2	Профілактика внутрішньо-лікарняних інфекцій. Особливості організації діяльності перинатальних центрів. Організація діяльності закладів охорони здоров'я гінекологічного профілю в Україні.		2	2	2	14	20
9.3	Правові аспекти діяльності спеціалістів закладів охорони здоров'я акушерсько-гінекологічного профілю.		4	4	2	10	20
	Модульний контроль (залік)				2		2
Модуль 10	Етика та деонтологія в акушерстві та гінекології	1	4	2	2	22	30
10.1	Історичні аспекти етики в медицині.		2			10	12
10.2	Особливості етики та деонтології діяльності лікаря у закладах охорони здоров'я акушерсько-гінекологічного профілю.		2	2		12	16
	Модульний контроль (залік)				2		2
Модуль 11	Діяльність служби планування сім'ї. Правові аспекти	1	6	4	6	14	30
11.1	Структура та принципи організації діяльності служби планування сім'ї в Україні. Правові аспекти. Організація діяльності центрів планування сім'ї. Організація діяльності кабінетів планування сім'ї. Організація та основні завдання «Клініки , дружньої до молоді». Основні завдання лікаря акушера-гінеколога амбулаторної ланки з питань планування		2	2	2	6	14

№ з/п модулів	Назва модулів	Кредити	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
	сім'ї. Постабортна контрацепція.						
11.2	Основні завдання лікаря акушера-гінеколога стаціонарної ланки з питань планування сім'ї. Післяпологова контрацепція. Основні види та методи сучасної контрацепції і її застосування. Особливості використання контрацепції у відповідності віку споживачів послуг. Контрацепція у жінок з тяжкою соматичною патологією, що є протипоказанням для вагітності та пологів. Невідкладна контрацепція. Правові аспекти діяльності служб у справах дітей та молоді.		4	2	2	8	16
	Модульний контроль (залік)				2		2
Модуль.12	Консервативна гінекологія	2	10	10	10	30	60
12.1	Анатомія та фізіологія жіночих статевих органів. Методи дослідження в гінекології.		2	2		6	10
12.2	Нейроендокринна регуляція репродуктивної системи. Менструальний цикл. Порушення менструальної функції. АМК. Нейроендокринні синдроми.		2	2	2	6	12
12.3	Запальні захворювання жіночих статевих органів. Реабілітація та санаторно-курортне лікування в гінекології.		2	2	2	6	12
12.4	Доброякісні гіперпроліферативні захворювання жіночих статевих органів. Гіперпроліферативний синдром в гінекології.		2	2	2	6	12
12.5	Безплідний шлюб.		2	2	2	6	12
	Модульний контроль (залік)				2		2
Модуль 13	Оперативна гінекологія	2	10	20	10	20	60

№ з/п модулів	Назва модулів	Кредити	Лекції	Семинарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
13.1	Передопераційна підготовка гінекологічних хворих. Принципи післяопераційного ведення гінекологічних хворих. Особливості анестезіологічного забезпечення оперативних втручань в гінекології.		2	4		4	10
13.2	Оперативне лікування патології шийки матки, вульви та піхви.		2	4	2	4	12
13.3	Оперативні втручання на матці та яєчниках. Діагностичні та хірургічні ендоскопічні втручання.		2	4	2	4	12
13.4	Жіночий таз і тазове дно. Аномалії та неправильні положення жіночих статевих органів. Оперативне лікування генітальногопролапсу.		2	4	2	4	12
13.5	Гострий живіт в гінекології. Симультанні оперативні втручання.		2	4	2	4	12
	Модульний контроль (залік)				2		2
Модуль 14	Фізіологічне акушерство	2	10	16	10	24	60
14.1	Жіночий таз з акушерської точки зору. Дослідження таза. Діагностика вагітності на ранніх та пізніх термінах.		2	4	2	4	12
14.2	Методика обстеження вагітних. Зовнішнє акушерське дослідження. Визначення терміну вагітності, дати декретної відпустки і дати пологів. Додаткові неінвазивні та інвазивні методи дослідження під час вагітності. Пренатальний скринінг. Генетичний аналіз.		2	4	2	4	12
14.3	Фізіологія пологів. Періоди пологів. Біомеханізми пологів при передньому та задньому видах потиличного передлежання. Знеболювання пологів. Демедикалізація пологів.		2	4	2	4	12
14.4.	Плід як об'єкт пологів. Фізіологія новонароджених. Первинний туалет новонародженого. Тепловий ланцюжок. Догляд за новонародженим.		2	2	2	6	12

№ з/п модулів	Назва модулів	Кредити	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
14.5	Фізіологія післяпологового періоду. Спільне перебування матері і новонародженого. Лактація та грудне вигодовування.		2	2		6	10
	Модульний контроль (залік)				2		2
Модуль 15	Патологічне акушерство	2	10	18	10	16	54
15.1	Агресія в акушерстві. Профілактика. Рекомендації ВООЗ з оптимального медикаментозного забезпечення акушерських стаціонарів. Преіндукція та індукція пологів.		2	2		2	6
15.2	Гіпертензивні розлади. Еклампсія. Тазове передлежання плода. Вузкий таз. Неправильні положення плода під час вагітності та в пологах. Розгинальне вставлення голівки плода. Багатоплідна вагітність. Великий плід. Перинатальні інфекції. Патологія навколоплідного середовища. Плацентарна дисфункція. Затримка росту плода. Критичні періоди розвитку плода. Дистрес плода під час вагітності та пологів (діагностика, лікування, профілактика). Родорозродження. Асфіксія при народженні та первинна реанімація новонароджених.		2	4	2	2	10
15.3	Передчасні пологи. Переношена вагітності. Аномалії пологової діяльності. Позаматкова вагітність. Гестаційна трофобластична хвороба.		2	4	2	4	12
15.4	Ізоімунізація по резус (Rh)-фактору. Ізоімунізація по АВ0-системі. Кровотечі в першій половині вагітності. Діагностика. Диференційна діагностика. Тактика лікування. Кровотечі в другій половині вагітності, під час пологів та післяпологові кровотечі. Геморагічний шок та ДВЗ-синдром в акушерстві. Емболія амніотичною рідиною. Невідкладна допомога.		2	4	2	4	12

№ з/п модулів	Назва модулів	Кредити	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
15.5	Акушерські щипці. Вакуум-екстракція плода. Екстракція плода за тазовий кінець. Плороруйнівні операції. Кесарів розтин. Акушерський травматизм. Післяпологові інфекційні захворювання. Фармакотерапія в акушерстві.		2	4	2	4	12
	Модульний контроль (залік)				2		2
	<i>Разом нормативна складова (модулі зі спеціальної підготовки з акушерства та гінекології – модулі 9 – 15)</i>	<i>12</i>	<i>58</i>	<i>78</i>	<i>54</i>	<i>164</i>	<i>354</i>
Варіативна частина (модулі зі спеціальної підготовки з соціальної медицини на вибір)							
Модуль 16	Екстрагенітальна патологія	2	12	16	12	20	60
16.1	Вагітність та захворювання серцево-судинної системи. Гіпертонічні розлади при вагітності. Анемія вагітних. Цукровий діабет при вагітності. Гестаційний діабет.		4	4	4	8	20
16.2	Вагітність та захворювання органів дихання. Вагітність та захворювання печінки і жовчовивідних шляхів. Вагітність та захворювання щитоподібної залози. Вагітність та захворювання нирок, сечовивідних шляхів. Вагітність та системні захворювання сполучної тканини.		4	6	4	6	20
16.3	Вагітність та онкологічні захворювання. Гостро хірургічна патологія під час вагітності. Інфекційні захворювання під час вагітності.		4	6	2	6	18
	Модульний контроль (залік)				2		2
Модуль 17	Репродуктологія	2	6	12	2	40	60
17.1	Нормативно-правове забезпечення надання допоміжних репродуктивних технологій.		2	4		14	20
17.2	Основні види та методи допоміжних репродуктивних технологій. Сурогатне материнство.		2	4		14	20

№ з/п модулів	Назва модулів	Кредити	Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
17.3	Особливості використання допоміжних репродуктивних технологій для ВІЛ-інфікованих пацієнтів.		2	4		12	18
	Модульний контроль (залік)				2		2
Модуль 18	Перинатологія та прегравідарна підготовка.	2	6	12	2	40	60
18.1	Введення в перинатологію. Організаційні та правові аспекти перинатальної допомоги в Україні.		2	4		14	20
18.2	Основні причини перинатальної та дитячої смертності, шляхи її зниження.		2	4		14	20
18.3	Сучасні критерії життєздатності та живонародженості в Україні. Прегравідарна підготовка.		2	4		12	18
	Модульний контроль (залік)				2		2
Модуль 19	Онкогінекологія (основаи).	2	10	14	16	20	60
19.1	Введення в онкогінекологію. Організаційні та правові аспекти онкологічної допомоги в Україні.		2	4	4	10	20
19.2	Основні причини виникнення гінекологічної онкопатології, шляхи її профілактики. Передракові захворювання та злоякісні пухлини жіночих статевих органів.		4	6	6	4	20
19.3	Сучасні критерії діагностики передракових патологій в гінекології. Медико-технологічні документи.		4	4	4	6	18
	Модульний контроль (залік)				2		2
	Разом годин - варіативна частина (2 модулі зі спеціальної підготовки з акушерства та гінекології)	4		60		60	120
	Заключна атестація з акушерства та гінекології (іспит)			6			6
	Всього годин з акушерства та гінекології	16		256		224	480

9. Методи навчання

- Вербальні (лекція, пояснення, консультація).
- Наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація).
- Пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні (надання готової інформації викладачем та її засвоєння аспірантами).
- Практичні (проведення експерименту, дослідження, проведення медичної практики виконання графічних робіт).
- Метод проблемного викладу (навчання аспірантів на проблемних ситуаціях з метою підготовки до роботи в реальних умовах медичної практики, підготовки до презентацій результатів власних досліджень, просвітніх матеріалів).
- Частково-пошуковий або евристичний (оволодіння окремими елементами пошукової діяльності: викладач формулює проблему, аспіранти – гіпотезу).

10. Методи оцінювання

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда. Методи письмового контролю: тематичний поточний письмовий тестовий контроль, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач та завдань (ситуаційне компетентісне завдання).

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, виступ з доповіддю, виконання презентації за темою, самостійного опрацювання, виконання індивідуального дослідного завдання.

Модуль включає бали за поточну роботу на навчальній практиці (опитування за темою, виконання самостійної роботи, виконання практичних завдань, вирішення ситуаційних задач та завдань, тестування).

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на навчальній практиці, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожній навчальній практиці засвоєння теми змістового модулю (поточний контроль).

Оцінка за навчальний модуль виставляється за двобальною шкалою: «зараховано» або «незараховано» та визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), що виставляється на кожному навчальному занятті за відповідною темою та кількістю балів за виконання індивідуальних завдань аспірантом.

Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант при вивченні навчальних модулів – 120 балів, (100%), мінімальна – 70 балів.

Підсумковий контроль (іспит) здійснюється по завершенню вивчення всіх тем навчальної дисципліни на останньому контрольному занятті. Максимальна

кількість балів, яку може набрати аспірант при складанні підсумкового контролю (іспиту), становить 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів. До іспиту допускаються аспіранти, які відвідали усі аудиторні заняття та набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою (тестові завдання, ситуаційні задачі, усний та письмовий контроль теоретичних знань, практична перевірка навичок та вмінь, програмований комп'ютерний контроль) відповідно до ОНП.

11. Оцінювання дисципліни.

Оцінка за дисципліну визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність та балу за підсумковий модульний контроль і відображається за 200-бальною шкалою. Максимальна кількість балів, яку може набрати аспірант – 200 балів (100%), мінімальна – 120 балів.

Бали з дисципліни конвертуються у традиційну п'ятибальну шкалу за абсолютними критеріями, як наведено у таблиці.

Таблиця 1. Шкала оцінювання навчальної дисципліни
«Акушерство та гінекологія»

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за п'ятибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 120 до 149 балів	«3»
119 балів і нижче	«2» – незадовільно

Оцінка з дисципліни вноситься науковим керівником до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю», «Індивідуального навчального плану аспіранта/здобувача».

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання визначаються за національною шкалою – «5», «4», «3», «2» та шкалою ECTS – A, B, C, D, E, FX, F (Табл. 2, Табл. 3, Табл. 4).

Таблиця 2. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою модульного контролю
180 - 200	A	відмінно
165 - 179	B	добре
150 - 164	C	
135 - 149	D	
120 - 134	E	задовільно
70 - 119	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 69	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 3. Уніфіковані критерії оцінювання навчальних досягнень, знань та вмінь (відповідь на навчальній практиці)

5 (відмінно)	A	Виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпано точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності
4,5 (дуже добре)	B	Аспірант має ґрунтовні знання, вміє застосовувати їх на практиці, але може допустити деякі неточності, окремі помилки в формулюванні відповідей
4 (добре)	C	Виставляється за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематизовано, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуючи складнощі лише у найважчих випадках
3,5 (більш ніж задовільно)	D	Виставляється аспірантові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно
3 (задовільно)	E	Аспірант має прогалини в знаннях з теми. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні
2 (незадовільно)	FX	Аспірант має фрагментарні знання з теми. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал
1 (незадовільно)	F	Аспірант повністю не знає програмного матеріалу, відмовляється відповідати

Таблиця 4. Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали для дисципліни «Акушерство та гінекологія»

Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS	Середня арифметична оцінка за п'ятибальною шкалою	Бали ECTS
4,97-5	120	3,97-4,0	95
4,93-4,96	119	3,93-3,96	94
4,89-4,92	118	3,89-3,92	93
4,85-4,88	117	3,85-3,88	92
4,81-4,84	116	3,81-3,84	91
4,77-4,8	115	3,77-3,80	90

4,73-4,76	114	3,73-3,76	89
4,69-4,72	113	3,69-3,72	88
4,65-4,68	112	3,65-3,68	87
4,61-4,64	111	3,61-3,64	86
4,57-4,6	110	3,57-3,60	85
4,53-4,56	109	3,53-3,56	84
4,49-4,52	108	3,49-3,52	83
4,45-4,48	107	3,45-3,48	82
4,41-4,44	106	3,41-3,44	81
4,37-4,4	105	3,37-3,40	80
4,33-4,36	104	3,33-3,36	79
4,29-4,32	103	3,29-3,32	78
4,25-4,28	102	3,25-3,28	77
4,21-4,24	101	3,21-3,24	76
4,17-4,20	100	3,17-3,20	75
4,13-4,16	99	3,13-3,16	74
4,09-4,12	98	3,09-3,12	73
4,05-4,08	97	3,05-3,08	72
4,01-4,04	96	3,01-3,04	71
		3,0	70

Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення забезпечення

- Матеріально-технічне забезпечення:
- Ноутбук Asus, (2018 – 1 шт.). Смарт TV –LG (2018 – 1 шт.).
- Лапароскопічний тренажер система «VSDEO ENDO TRAINER (2019 р.)
- Відеоендоскопічний комплекс для малоінвазивних операцій KARL STORZ (2011р.)
- Відеоендоскопічний комплекс гістерорезектоскопії KARL STORZ (2011 р.)
- Набір ендоскопічного інструментарію для гінекології KARL STORZ (2016 р.)
- Висоочастотний хірургічний апарат MBC 601
- з комплектом інструментів і аксесуарів (2014 р.)
- Електрокоагулятор висоочастотний ЕК-300М1 ТУ У 33.1-14290562-001-2004 (2015 р.)
- Інсуфлятори електронні для лапароскопічної хірургії "ЄКОНТ-0401" (2015 р.)
- Радіохвильовий хірургічний портативний апарат "Сургітрон ЕМС"(2007 р.)
- Система для мікроелектрохірургії Tekno Tom 141 DPS (2008 р.)
- Інформаційний ресурс: навчально-методична література

Список рекомендованих джерел та ресурсного забезпечення

Обов'язкова література:

1. Акушерство та гінекологія [Текст] : у 4 т. : [нац. підруч. для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації, лікарів-інтернів і лікарів-курсантів вищ. мед. закл. (ф-тів) післядип. освіти] / ред. В. М. Запорожан. - 2-ге вид., випр. - Київ : Медицина, 2017. - ISBN 978-617-505-257-0. Т. 1 : Акушерство / В. М. Запорожан [та ін.] ; ред. В. М. Запорожан. - 2017. - 1032 с. : іл. - Затв. МОЗ України (лист № 08.01-47/230 від 22.02.2012). Затв. МОН

- України (лист № 1/11-1018 від 17.06.2015). Вид. відп. до Наказу МОЗ України № 502 від 22.06.2010. - Бібліогр.: с. 1014-1031. - ISBN 978-617-505-587-8 :
2. Оперативна гінекологія [Текст] : навч. посіб. / Ю. С. Парашук [та ін.]. - Харків : ХНМУ, 2017. - 132 с. : іл. - Затв. Вченою радою ХНМУ. Протокол № 1 від 26.01.2017 р. - Бібліогр.: с. 130-131.
 3. Акушерство і гінекологія (у 2-х книгах): підручник (за ред. Грищенко В.І., Щербини М.О.) //Книга I Акушерство. – К.: Медицина, 2011. – 422 с.; Книга II Гінекологія. – К.: Медицина, 2011. – 375 с.
 4. Акушерство: підручник (за ред. Б.М. Венцковського, Г.К.Степанківської, В.П. Лакатоша). - К.: ВСВ Медицина, 2011. – 422 с.; Книга II Гінекологія. – К.: Медицина, 2012. – 648 с.
 5. Гінекологія: підручник (за ред. Б.М. Венцковського, Г.К.Степанківської, М.Є Яроцького). - К.: ВСВ Медицина, 2011. – 422 с.; Книга II Гінекологія. – К.: Медицина, 2012. – 352 с.
 6. Запорожан В.М., Чайка В.К., Маркін Л.Б. Акушерство і гінекологія (у 4-х томах): національний підручник, 2013.
 7. Допоміжні репродуктивні технології лікування безпліддя. Навчальний посібник. За аг. Ред. проф. Ф.В. Дахна, проф. В.В. Камінського. – Київ, 2011. – 338 с.
 8. Жилка Н. Я. Аналітичний огляд законодавчого забезпечення охорони репродуктивного здоров'я / Н. Я. Жилка. – К.: Вид-во Раєвського, 2005. – 96 с.
 9. Гінекологія [Текст] : керівництво для лікарів : підруч. для студентів вищ. навч. закл. / В. К. Ліхачов ; рец.: Ю. С. Парашук, О. М. Юзько, О. В. Булавенко. - Вінниця : Нова Книга, 2018. - 688 с. - Затв. МОН України (лист МОН України від 12.07.2017 № 1/11-6936). - Бібліогр.: с. 678-687. - ISBN 978-966-382-692-9.
 10. Перинатологія. / Монографія. // Колектив авторів Вид. Поліум. Кіровоград: 2008.-568 с.
 11. Вдовиченко Ю.П.Перинатальна медицина и акушерская агрессия / Вдовиченко Ю.П., Вдовиченко С.Ю., Жилка Н.Я., Шкіряк-Нижник З.А. //Репродуктивноездоровье. ВосточнаяЕвропа №3 (27).- 2013.- с.69-79.
 12. Еталони практичних навичок з акушерства та гінекології . Навчальний посібник Вдовиченко Ю.П., Шкіряк-Нижник З.А., Жилка Н.Я., Марченко А.М., Романенко Т.А., Синчук Л.М, Непочатова-Курашкевич Е.І., Сіліна Н.К. К: - 2014. – 56 с.
 13. Белоусов Ю.Б. и соавтор. Введение в биоэтику// Укр. мед. часопис, № 3, 2005. –С. 31-41.
 14. Біоетика. За редакцією Ковальової О.М.// МОЗ України. 2006 р.- С. 150-163.
 15. Гук А. П. Збірник нормативних документів з питань репродуктивного здоров'я в Україні / А. П. Гук, Н. Я. Жилка. – К.: Вид-во Раєвського, 2005. – Т. 1. – 368 с.
 16. Гук А. П. Збірник нормативних документів з питань репродуктивного здоров'я в Україні / А. П. Гук, Н. Я. Жилка. – К.: Вид-во Раєвського, 2005. – Т. 2. – 443 с.
 17. Коломійцева А. Г. Ведення вагітності / А. Г. Коломійцева, І. А. Жабченко, Н. Я. Жилка // Перинатологія: посіб. для акушерів, неонатологів та сімейних лікарів. – Кіровоград: Поліум, 2008. – С. 9–16.
 18. Навчальний курс по плануванню сім'ї та репродуктивному здоров'ю: посіб. для викладачів / Г. М. Адамова, А. М. Кеней, О. М. Бабенко [та ін.]. – К., 2006. – 634 с.
 19. Підготовка сім'ї до народження дитини в Україні: навч. посіб. / за ред. Н. Я. Жилки. – К., 2006. – 160 с.
 20. Планування сім'ї: навч. посіб. / за ред. Н. Я. Жилки, І. Б. Вовк. – К., 2006. – 236 с.
 21. Профілактика передачі ВІЛ від матері до дитини : навч. посіб. / за ред. Н. Г. Гойди, Н. Я. Жилки. – К., 2006. – 238 с.
 22. Консультування з питань вагітності: навч. посіб. / за ред. Н. Я. Жилки, О. Г. Карагодіної. – К.: Калита, 2007. – 136 с.

23. Цитологический скрининг рака шейки матки: посіб. для врачей / Л. С. Болгова, Т. Н. Туганова, Л. И. Воробьева [та ін.]. – К., 2017. – 148 с.
24. Фізіологічне акушерство (змістовий модуль): навч. посіб. / Б. М. Венцківський, В. В. Камінський, В. І. Грищенко [та ін.]; МОН, МОЗ України. – К.: Чайка-Всесвіт, 2008. – 94 с.
25. Фізіологічне акушерство (змістовий модуль): метод. вказівки для викладачів / Б. М. Венцківський, В. В. Камінський, В. І. Грищенко [та ін.]; МОН, МОЗ України. – К.: Чайка-Всесвіт, 2008. – 112 с.
26. Неонатологія з позиції сімейного лікаря: навч.-метод. посіб. / Г. О. Слабкий, Т. К. Знаменська, В. Г. Бідний [та ін.]; МОЗ України, Центр. метод. кабінет з вищої мед. освіти, ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», ДУ «Ін-т педіатрії, акушерства і гінекології АМН України». – К., 2009. – 435 с.
27. Планування сім'ї: навч. посіб. / за ред. Н. Я. Жилки, І. Б. Вовк. – 2-е вид., доп. – К., 2009. – 296 с.
28. Надання жінкам послуг, пов'язаних з абортom: клініко-організаційне керівництво / за ред. Н. Я. Жилки. – К., 2006. – 108 с.
29. Пероральні гормональні контрацептиви: клінічне керівництво / Венцківський Б.М., Вовк І.Б., Воробйова Л.І. [та ін.]. – К., 2007. – 36 с.
30. Довідник з питань репродуктивного здоров'я / за ред. Н. Г. Гойди. – К.: Вид-во Раєвського, 2004. – 127 с.
31. Репродуктивное здоровье (руководство для врачей) // Киев. МЗ Украины, 1999 г. – С. 127.
32. Формування здорового способу життя молоді // Київ, 2000 р. – С. 207.
33. Актуальні питання акушерства у практиці сімейного лікаря Навчальний посібник Ред. Вороненко Ю.В., Шекера О.Г., Вдовиченко Ю.П. Серія “Сімейна медицина” ТОВ “Ландпресс”. Харків. 2016. 346 с.
34. Галузеві клінічні протоколи.
35. Оперативная гинекология / В.И. Краснопольский, С.Н. Буянова, Н.А. Щукина, А.А. Попов. – 2-е изд. Переработанное. – Москва: «Медпресс-информ», 2013. – 320 с.
36. Баггиш Каррам. Атлас анатомии таза и гинекологической хирургии / Пер. с англ. – Лондон, Elsevier Ltd., 2009. – 1171 с.
37. Netter's Obstetrics & Gynecology [Text] / Roger P. Smith ; ill. Frank H. Netter. - 3rd ed. - Philadelphia : Elsevier, 2018. - XII, 601 p. : il. - Index: p. 581-601. - ISBN 978-0-7020-7036-5.
38. Obstetrics & Gynecology [Text] / T. L. Callahan, A. B. Caughey. - 7th ed. - Philadelphia [etc.] : Wolters Kluwer, 2018. - XV, 590 p. : il. - (Blueprints). - Index: p. 571-590. - ISBN 978-1-4963-4950-7.
39. Fundamentals of Obstetrics and Gynaecology [Text] : Llewellyn-Jones Fundamentals of Obstetrics and Gynaecology / J. Oats, S. Abraham. - 10th ed. - Edinburgh [etc.] : Elsevier, 2017. - VII, 375 p. : il. - (International edition). - Index: p. 365-375. - ISBN 978-0-7020-6064-9.
- 40.
41. OBSTETRICS: підручник англійською мовою (edit by I. B. Ventskivska). - К.: Medicine, 2008 – 334 p.
42. GINECOLOGY: підручник англійською мовою (edit by I. B. Ventskivska). - К.: Medicine, 2010 – 160 p.
43. Obstetrics and Gynecology [Text] : textbook for students of higher medical education establishments : in 2 vol. / V. I. Gryshchenko [etal.] ; ed.: V. I. Gryshchenko, M. O. Shcherbina. - 2nd ed. - Kyiv : Medicine, 2018. Vol. 1 : Obstetrics. - 2018. - 392 p. - Allowed by the Ministry of Public Health of Ukraine ; Published in accordance with the Order of the Ministry of Health of Ukraine № 502 of 22 June 2010. - Bibliogr.: p. 384. - ISBN 978-617-505-693-6.
44. Obstetrics and Gynecology [Text] : textbook for students of higher medical education establishments : in 2 vol. / V. I. Gryshchenko [etal.] ; ed.: V. I. Gryshchenko, M. O. Shcherbina. - 2nd ed. - Kyiv : Medicine, 2018. Vol. 2 :

- Gynecology. - 2018. - 352 p. - Allowed by the Ministry of Public Health of Ukraine ; Published in accordance with the Order of the Ministry of Health of Ukraine № 502 of 22 June 2010. - Bibliogr.: p. 349. - ISBN 978-617-505-694-3 ;
45. Clinical Cases in Obstetrics and Gynecology [Text] / D. Konkov, O. Bulavenko ; Vinnitsa National Pirogov Memorial Medical University. - Vinnytsya : Nilan-Ltd, 2018. - 414 p. - Bibliogr.: p. 410. - ISBN 978-966-924-720-9 .
46. USMLE. Step 2 CK. 2017 [Text] : lecture notes / ed. E. P. Sakala. - New York : Kaplan Medical, 2016 / Obstetrics & Gynecology. - 2016. - 289 p. : il. - Index: p. 277-289. - ISBN 978-1-5062-0804-6.
47. Obstetrics and Gynecology [Text] : PreTest MRCOG / Vinnitsya National Pirogov Memorial Medical University ; ed.: O. Bulavenko, D. Konkov. - Vinnytsya : Nilan, 2017. - 244 p. : il. - ISBN 978-966-924-558-8.
48. Comprehensive Gynecology [Text] / ed. R. A. Lobo [etal.]. - 7th ed. - Philadelphia : Elsevier, 2017. - XII, 956 p. : il. - Bibliogr. at the end of the chap. - Index: p. 937-956. - ISBN 978-0-323-32287-4.

Рекомендована

1. Державна доповідь про становище дітей в Україні «Реалізація конвенції ООН про права дитини в Україні: досягнення, проблеми, перспективи» (за період 2009-2016 рр.). Кол. авторів. К. – 2016. – 160 с.
2. Жилка Н. Я. Здоров'я та спосіб життя молоді / Н. Я. Жилка // Про становище молоді в Україні (щодо підтримки молоді сім'ї, посилення соціального захисту дітей, молоді у 2001–2006 рр.): щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України / Т. В. Безулік, А. І. Білий, Є. І. Бородін [та ін.]. – К.: Гопак, 2006. – С. 166–184
3. Поташнюк та співавтор. Проблеми формування репродуктивного здоров'я молоді. Проблеми вікової фізіології матері // Всеукраїнська науково-практична конференція. Луцьк. 2005 р. – С. 158-162.
4. Мішиєв В.Д. та співавтор. Психологічна і медикоментозна профілактики алкогольної і наркотичної залежності серед осіб підліткового віку // Київ, 2005. – С. 40.

Нормативні документи:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – ст. 144.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06 листопада 1991 р. № 1798-XII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – ст. 56.
4. Кодекс законів по працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – № 50. – Додаток до номеру.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – ст. 1122.
6. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – ст. 131.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10. – ст. 88.
8. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – ст. 356.
9. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40, /40-42/. – ст. 492.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – ст. 19.

11. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19 жовтня 2017 р. № 2168-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 5. – ст. 31.
12. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – ст. 314.
13. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – ст. 275.
14. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – ст. 2056.
15. Про захист персональних даних: Закон України від 01 червня 2010 р. № 2297-VI (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 34. – ст. 481.
16. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. № 1023-XII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 30. – ст. 379.
17. Про звернення громадян: Закон України 02 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – ст. 257.
18. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – ст. 650.
19. Про лікарські засоби : Закон України від 04 квіт. 1996 р. № 123/96-ВР (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 22. – ст. 86.
20. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02 березня 2015 р. № 222-VIII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 23. – ст. 158.
21. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори Закон України від 12 лютого 1995 р. № 60/95-ВР (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 10. – ст. 60.
22. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 3. – ст. 25.
23. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – ст. 668.
24. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України "у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно" (справа про безоплатну медичну допомогу): Рішення Конституційного Суду України від 29 травня 2002 року № 10-рп/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 23 – ст. 1132.
25. Наказ МОЗ №1422 від 29.12.2016 «Зміни до методики розробки та впровадження медичних стандартів (уніфікованих клінічних протоколів) медичної допомоги на засадах доказової медицини».
26. Наказ №404 від 20.06.2006 «Про внесення змін до наказу МОЗ від 22.05.06 № 308 «Про затвердження таблиць оснащення фельдшерсько-акушерських пунктів, лікарських амбулаторій (у т.ч. амбулаторій загальної практики-сімейної медицини) та підрозділів первинної медико - санітарної допомоги лікувально-профілактичних закладів».
27. Наказ МОЗ України № 110 від 14.02.2012 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».
28. Наказ МОЗ України № 1150 від 27.12.2013 «Про затвердження Примірної таблиці матеріально-технічного оснащення Центру первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та його підрозділів».
29. Наказ МОЗ України № 183 від 31.03.2015 «Про затвердження сьомого випуску Державного формуляра лікарських засобів та забезпечення його доступності».

30. Наказ МОЗ України № 127 від 02.03.2011 «Про затвердження примірних табелів оснащення медичною технікою та виробами медичного призначення центральної районної (районної) та центральної міської (міської) лікарень».

31. Наказ МОЗ України № 751 від 28.09.2012 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України».

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ:

1. <http://mon.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України;
2. <http://nmapo.edu.ua/index.php/uk/> – офіційний сайт Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика;
3. <http://president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України;
4. <http://rada.gov.ua/> – офіційний портал Верховної Ради України;
5. <http://www.kmu.gov.ua/> – Урядовий портал, єдиний веб-портал органів виконавчої влади України;
6. <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/> – офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України;
7. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського;
8. <http://www.nplu.org/> – Національна Парламентська бібліотека України;
9. <http://www.who.int/> – офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я.

ПРЕДМЕТНО – ТЕМАТИЧНІ КАТАЛОГИ:

1. <https://hirurgiya.com.ua>
2. <http://hirurgia.kiev.ua/>
3. <http://www.library.univ.kiev.ua> – Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
4. <http://inmeds.com.ua/> – веб-ресурс «Єдиний медичний простір»;
5. <http://www.bnf.fr/> – Національна бібліотека Франції;
6. <http://www.ddb.de/> – Німецька електронна бібліотека;
7. <http://www.nlr.ru:8101/> – Російська національна бібліотека;
8. <http://www.rsl.ru/> – офіційний сайт Російської державної бібліотеки